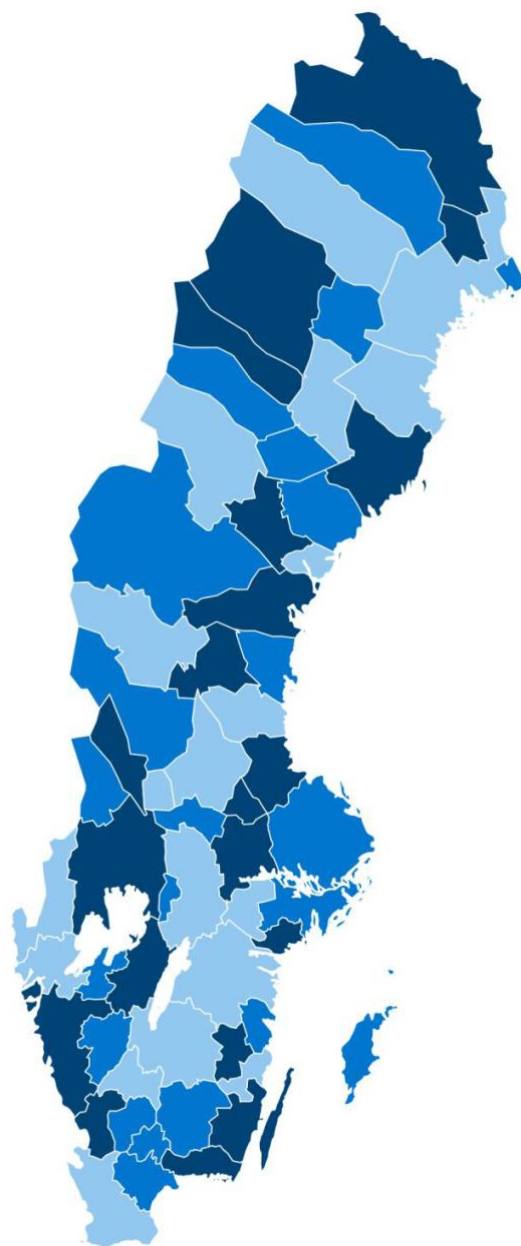

Raps

Scenarioförutsättningar 2022–2045

Framskrivning av regional utveckling i Raps

Tillväxtverket stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Regionalt analys- och prognosystem (Raps) är ett verktyg för regional planering. Raps utgår från en databas med regional statistik som täcker ett flertal områden som är viktiga för regional utveckling.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på tillvaxtverket.se. Vill du beställa en tryckt publikation eller söker du en publikation som publicerades innan 2015 hänvisar vi till vår webbshop publikationer.tillvaxtverket.se.

© Tillväxtverket

Stockholm, oktober 2023

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Elias Olofsson

Telefon, växel 08-681 91 00

Innehåll

Scenarioförutsättningar 2022-2045	1
Inledning.....	4
Befolkning.....	4
Arbetsmarknad och makroekonomi	6
Strukturomvandling	7

Inledning

I grunden baseras modellberäkningarna i Raps på tre faktorer: statistik, modellsamband och beräkningsförutsättningar (antaganden). De antaganden som måste göras rör tre områden – befolkning, makroekonomi och strukturomvandling. Det handlar om utvecklingen av födda, avlidna och flyttningar; förändringen av tillgång och efterfrågan på arbetskraft, varor och tjänster; förändringen av efterfrågan, produktion och sysselsättning på branschnivå. I alla dessa avseenden är det möjligt att göra alternativa antaganden, men i Raps finns alltid antaganden som utgår från beräkningsförutsättningar på nationell nivå. Dessa antaganden hämtas i regel från Finansdepartementets långtidsutredningar (LU) eller Konjunkturinstitutets (KI) referensscenario.

Informationen i detta dokument är ursprungligen hämtad från Konjunkturinstitutets referensscenario framtaget å Energimyndighetens vägnar. Detta scenario har sedan bearbetats och sammanställts för att användas av Trafikverket i deras basprognosframställning. Arbetet har utförts av WSP på uppdrag från Trafikverket. Ett mer djupgående dokument om detta arbete kommer att publiceras under 2024 av Trafikverket.

Avsikten med detta dokument är att kortfattat och strukturerat beskriva de nationella förutsättningar som återfinns i SCB:s befolkningsprognos och KI:s referensscenario. Dessa förutsättningar krävs för att kunna genomföra regionala framskrivningar i Raps. I detta dokument jämförs resultaten för Ref22 med Ref18.

I Raps modellsystem betecknas parametervärderna som SCB 2022 respektive KI22.

Befolkning

Befolkningstillväxten på nationell nivå följer Statistiska centralbyråns (SCB:s) prognos från april 2022. Befolkningstillväxten på nationell nivå beskrivs översiktligt Tabell 1 och Tabell 2, där 2022 års prognos jämförs med prognosen från 2018, som Trafikverkets basprognoser 2020 baserades på.

Tabell 1: Befolkningstillväxt 2022–2045 enligt SCB:s prognos 2022

	År 2022	År 2045	Tillväxt per år
Inrikes födda total	8 389 955	8 880 165	21 313
Inrikes födda 15–74 år	5 757 016	5 905 891	6 473
Utrikes födda total	2 122 865	2 718 757	25 908
Utrikes födda 15–74 år	1 837 990	2 294 701	19 857
Inrikes och utrikes födda total	10 512 820	11 598 922	47 222
Inrikes och utrikes födda 15–74 år	5 813 615	6 316 299	26 330
Födelseöverskott	-	-	10 764
Nettomigration	-	-	36 458

Not: " - " indikerar att specifikt värde utgår.

Tabell 2: Befolkningstillväxt 2020–2040 enligt SCB:s prognos 2018

	År 2020	År 2040	Tillväxt per år
Inrikes födda total	8 274 860	8 954 146	30 877
Inrikes födda 15–74 år	5 819 382	5 947 339	5 816
Utrikes födda total	1 950 285	2 641 507	31 419
Utrikes födda 15–74 år	1 665 665	2 274 915	27 693
Inrikes och utrikes födda total	10 225 145	11 595 653	62 296
Inrikes och utrikes födda 15–74 år	7 485 047	8 222 254	33 509
Födelseöverskott	-	-	22 847
Nettomigration	-	-	39 449

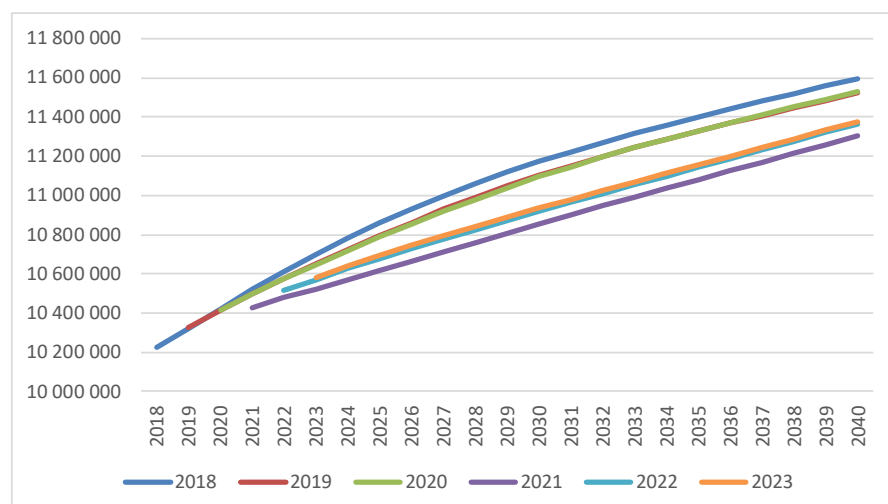
Not: " - " indikerar att specifikt värde utgår.

Enligt den aktuella prognosen, SCB (2022), beräknas Sveriges folkmängd öka med knappt 1,1 miljoner fram till 2045. I genomsnitt per år ökar befolkningen med drygt 47 000, att jämföra med drygt 62 000 per år i SCB (2018). Den lägre befolkningsökningen i SCB (2022) förklaras främst av ett lägre födelseöverskott.

I SCB (2022) svarar födelseöverskottet för knappt 23 procent och nettomigrationen för drygt 77 procent av befolkningstillväxten. I SCB (2018) är motsvarande andelar 37 procent respektive 63 procent. Drygt hälften av befolkningsökningen avser åldersgruppen 15–74 i både SCB (2022) och SCB (2018). Huvuddelen av ökningen i denna åldersgrupp avser utrikes födda, 75 procent i SCB (2022), 83 procent i SCB (2018).

Jämfört med SCB (2018) innebär SCB (2022) således en betydligt lägre befolkningstillväxt. Det lägre födelsenettet i SCB (2022) sammanhänger i hög grad med nettomigrationen. Denna komponent i befolkningsprognosen är osäker. Det illustreras av hur prognoserad folkmängd varierar i de prognoser som SCB publicerat sedan 2018, se Figur 1. Där visas även den prognos som publicerades 2023. Skillnaden i prognoserad folkmängd mellan SCB (2023) och SCB (2022) är obetydlig; den prognoserade folkmängden år 2040 är marginellt högre i SCB (2023), 12 000 personer. Skillnaden år 2045 är ännu mindre, drygt 7 000 personer.

Figur 1: SCB:s befolkningsprognoser till år 2040, årliga prognoser 2018–2023

Trafikverkets kommande basprognoser har basår 2019 och prognosår 2045 (och 2065). Vi kommer därför fortsättningsvis att redovisa uppgifter för basår och prognosår. I Tabell 3 visas folkmängd per län enligt SCB:s framskrivning på regional nivå. Enligt denna framskrivning kommer befolkningstillväxten bli snabbare än riksgenomsnittet, som är 0,4 procent per år, i de tre storstadslänen Stockholm, 0,7, Skåne, 0,6, och Västra Götaland, 0,5, samt i två storstadsnära län, Uppsala, 0,8, och Halland, 0,6. För alla övriga län beräknas en tillväxt som ligger på eller under riksgenomsnittet. För fem län beräknas folkmängden minska mellan 2019 och 2045: Blekinge, Värmland, Gävleborg, Västernorrland och Norrbotten.

Tabell 3: Folkmängd per län 2019 och 2045 enligt SCB:s framskrivning på regional nivå.

	Folkmängd 2019	Folkmängd 2045	Antal förändring 2019–2045	Procent förändring 2019–2045	Årlig förändring 2019–2045	Andel av rikets befolkning 1980	Andel av rikets befolkning 2000	Andel av rikets befolkning 2019	Andel av rikets befolkning 2045
Stockholms län	2 377 081	2 885 717	508 636	21,4%	0,7%	18,4%	20,5%	23,0%	24,9%
Uppsala län	383 713	474 111	90 398	23,6%	0,8%	2,9%	3,3%	3,7%	4,1%
Södermanlands län	297 540	327 830	30 290	10,2%	0,4%	3,0%	2,9%	2,9%	2,8%
Östergötlands län	465 495	515 682	50 187	10,8%	0,4%	4,7%	4,6%	4,5%	4,4%
Jönköpings län	363 599	393 893	30 294	8,3%	0,3%	3,8%	3,7%	3,5%	3,4%
Kronobergs län	201 469	215 382	13 913	6,9%	0,3%	2,1%	2,0%	2,0%	1,9%
Kalmar län	245 446	246 684	1 238	0,5%	0,0%	2,9%	2,6%	2,4%	2,1%
Gotlands län	59 686	65 853	6 167	10,3%	0,4%	0,7%	0,6%	0,60%	0,60%
Blekinge län	159 606	156 725	- 2 881	-1,8%	-0,1%	1,8%	1,0%	1,5%	1,4%
Skåne län	1 377 827	1 601 614	223 787	16,2%	0,6%	12,3%	12,7%	13,3%	13,8%
Hallands län	333 848	389 373	55 525	16,6%	0,6%	2,8%	3,1%	3,2%	3,4%
Västra Götalands län	1 725 881	1 947 173	221 292	12,8%	0,5%	16,7%	16,8%	16,7%	16,8%
Värmlands län	282 414	281 685	- 729	-0,3%	0,0%	3,4%	3,1%	2,7%	2,4%
Örebro län	304 805	330 519	25 714	8,4%	0,3%	3,3%	3,1%	3,0%	2,8%
Västmanlands län	275 845	304 571	28 726	10,4%	0,4%	3,1%	2,9%	2,7%	2,6%
Dalarnas län	287 966	289 134	1 168	0,4%	0,0%	3,4%	3,1%	2,8%	2,5%
Gävleborgs län	287 382	284 940	- 2 442	-0,8%	0,0%	3,5%	3,1%	2,8%	2,5%
Västernorrlands län	245 347	229 105	- 16 242	-6,6%	-0,3%	3,2%	2,8%	2,4%	2,0%
Jämtlands län	130 810	133 119	2 309	1,8%	0,1%	1,6%	1,5%	1,3%	1,1%
Västerbottens län	271 736	289 710	17 974	6,6%	0,2%	2,9%	2,9%	2,6%	2,5%
Norrbottens län	250 093	236 102	- 13 991	-5,6%	-0,2%	3,2%	2,9%	2,4%	2,0%
Total	10 327 589	11 598 922	1 271 333	12,3%	0,4%	-	-	-	-

Not: " - " indikerar att specifikt värde utgår.

Arbetsmarknad och makroekonomi

Med SCB:s befolkningsprognos från 2022 som grund är övriga scenarieförutsättningar – makroekonomi, arbetsmarknad och strukturomvandling – hämtade från Konjunkturinstitutets

(KI) referensscenario till Energimyndigheten, september 2022¹. Detta scenario betecknas Ref22. Motsvarande scenario från Konjunkturinstitutet till Energimyndigheten 2018 betecknas Ref18. I Tabell 4 redovisas några nyckeltal för Ref22 och motsvarande för Ref18.

Tabell 4: Försörjningsbalans och andra nyckeltal Ref22 och Ref 18

	Ref22 (2019–2045)	Ref18 (2015–2040)
Bruttonationalprodukt (BNP)	1,7%	2,0%
Privat konsumtion	1,7%	2,4%
Offentlig konsumtion	0,9%	1,3%
Fasta investeringar	2,0%	2,0%
Import	2,4%	3,2%
Export	2,6%	3,0%
Arbetade timmar	0,5%	0,6%
Befolkning	0,4%	0,7%
Produktivitet hela ekonomin	1,2%	1,4%
BNP per capita	1,3%	1,3%

Källa: KI. Not: Genomsnittlig årlig förändring.

Kort uttryckt innebär Ref22 en något långsammare ekonomisk tillväxt jämfört med Ref18; den årliga BNP-tillväxten i Ref22 är 0,3 procentenheter lägre än i Ref18. Den lägre tillväxten beror på att både arbetade timmar och produktiviteten ökar något långsammare jämfört med Ref18.

Att arbetade timmar ökar långsammare kan delvis förklaras av att befolkningsökningen är långsammare. Samtidigt kan vi se att i Ref22 ökar antalet arbetade timmar (antalet sysselsatta) något mer än befolkningen; i Ref18 var förhållandet det omvända. Flera faktorer bidrar till att förklara detta förhållande. Som vi kan se i Tabell 1 och Tabell 2 svarar åldersgruppen 15–74 år för en något större andel av befolkningstillväxten jämfört med Ref18. Vidare, inom denna åldersgrupp svarar inrikes födda – med högre sysselsättningsgrad än utrikes födda – för en större andel av tillväxten jämfört med Ref18. Ytterligare en bidragande faktor är att utträdesåldern från arbetsmarknaden (pensionsåldern) successivt stiger med ökad medellivslängd.

Värt att notera är att alla komponenter i försörjningsbalansen för Ref22 beräknas öka långsammare jämfört med Ref18, med undantag för fasta investeringar.

Strukturomvandling

Konjunkturinstitutets beräkningar genomförs med modellen EMEC (Environmental Medium-term Economic model). I EMEC beskrivs den svenska ekonomin med 34 näringslivsbranscher och en offentlig sektor. Tabell 5 och Tabell 6 visar årlig förändring av bruttoproduktion, produktivitet (förädlingsvärde per arbetad timme) och arbetade timmar per bransch för Ref22, och motsvarande förändring för Ref18.

¹ "Ekonomiska förutsättningar till Energimyndighetens långsiktsscenarioer", Dnr. 2022-170.

Konjunkturinstitutets bedömningar av produktivitetstillväxten på branschnivå utgår från dels historisk produktivitetstillväxt, dels "övriga branschspecifika uppskattningar av betydelse, exempelvis större investeringar, konsolidering, eller hur god möjligheten till ytterligare rationaliseringar kan antas vara".

Tabell 5: Bruttonproduktion, produktivitet och arbetade timmar per bransch/ sektor i referensscenari (Ref22) 2019-2045.

Bransch/Sektor	SNI-kod	Bruttonproduktion	Produktivitet	Arbetade timmar
Jordbruk och fiske	A01. A03	1,7	1,0	0,9
Skogsbruk	A02	1,3	0,3	1,1
Gruvning	B	1,6	1,1	0,5
Livsmedelsindustri, textil*	C10-15	1,7	1,7	0,0
Trävaruindustri	C16	1,7	1,3	0,6
Massa- och pappersindustri	C17	2,1	2,1	0,1
Raffinaderier, inklusive biobränsle	C19	2,7	1,8	1,3
Kemiindustri, inklusive läkemedel	C20, C21	2,1	3,0	-0,8
Plast och gummi	C22	1,8	1,5	0,3
Mineralindustri	C23	1,4	1,6	0,0
Järn- och stålframställning	C241-243	1,0	1,8	-1,6
Annan metallframställning	C244-245	1,7	3,0	-0,9
Metallvaruindustri	C25	1,7	1,7	0,1
Verkstadsindustri	C26-28	2,0	3,5	-1,4
Fordonsindustri	C29-30	2,1	3,2	-1,0
Annan tillverkning*	C13-15, C18, C31-33	1,6	1,6	-0,1
Elförsörjning	D351	1,5	0,6	0,9
Fjärrvärme	D353	0,5	0,6	0,0
Gasförsörjning	D352	0,3	0,6	-0,4
Vatten och avlopp**	E36-39	1,8	0,9	0,9
Avfallshantering	E38-39	-	-	-
Byggindustri	F41-43	1,4	0,5	0,8
Handel	G	2,1	2,2	0,0
Järnvägstransport	H491-492	1,7	1,0	0,6
Persontransporter väg	H493	1,2	1,5	-0,2
Lastbilstransporter	H494-495	2,0	1,8	0,4
Sjötransporter	H50	2,0	1,6	0,7
Flygtransporter	H51	1,5	1,5	1,5
Övriga transporttjänster	H52-53	2,0	1,4	0,6
Hushållstjänster	I, P-T	1,6	0,6	1,0
IT- och kommunikationstjänster	J	2,6	3,3	-0,7
Bank och försäkringar	K	1,9	2,0	0,0
Fastighetsverksamhet	L	1,7	0,7	1,1
Företagstjänster	M-N	1,8	1,2	0,5
Offentliga myndigheter	(Inklusive HIO***)	0,9	0,0	0,8

Not: Årlig procentuell förändring. " –" indikerar att specifikt värde utgår. * I Ref22 ingår Textilindustrin i ett aggregat med Livsmedelsindustrin. I Ref 18 inkluderades Textilindustrin i aggregatet Annan tillverkning. ** I Ref22 ingår Avfallshantering i ett aggregat med Vatten och avlopp. I Ref18 var dessa branscher separerade. *** Hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO).

Tabell 6: Bruttoproduktion, produktivitet och arbetade timmar per bransch/sektor i referensscenario (Ref18) 2015–2040.

Bransch/Sektor	SNI-kod	Bruttoproduktion	Produktivitet	Arbetade timmar
Jordbruk och fiske	A01. A03	1,4	1,6	-0,1
Skogsbruk	A02	1,4	1,7	-0,2
Gruvning	B	1,5	1,1	0,5
Livsmedelsindustri, textil*	C10-15	1,9	2,4	-0,6
Trävaruindustri	C16	1,3	0,9	0,4
Massa- och pappersindustri	C17	1,6	1,2	0,5
Raffinaderier, inklusive biobränsle	C19	1,6	2,3	-0,6
Kemiindustri, inklusive läkemedel	C20, C21	2,4	3,2	-0,7
Plast och gummi	C22	1,9	2,7	-0,9
Mineralindustri	C23	1,3	1,4	-0,1
Järn- och stålframställning	C241-243	0,7	1,1	-0,3
Annan metallframställning	C244-245	1,4	2,1	-0,7
Metallvaruindustri	C25	1,4	1,6	-0,3
Verkstadsindustri	C26-28	2,6	3,4	-0,8
Fordonsindustri	C29-30	2,5	3,1	-0,6
Annan tillverkning*	C13-15, C18, C31-33	2,4	3,3	-0,9
Elförsörjning	D351	0,9	1,2	-0,1
Fjärrvärme	D353	1,8	0,8	1,2
Gasförsörjning	D352	-0,7	1,2	-1,3
Vatten och avlopp**	E36-39	2,2	0,4	1,8
Avfallshantering	E38-39	2,0	1,7	0,3
Byggindustri	F41-43	1,2	0,9	0,2
Handel	G	2,6	2,1	0,5
Järnvägstransport	H491-492	2,1	0,9	1,2
Persontransporter väg	H493	2,2	0,8	1,5
Lastbilstransporter	H494-495	1,9	1,6	0,8
Sjötransporter	H50	2,2	2,1	0,2
Flygtransporter	H51	1,8	2,5	0,0
Övriga transporttjänster	H52-53	2,3	1,4	0,8
Hushållstjänster	I, P-T	2,4	1,3	0,9
IT- och kommunikationstjänster	J	2,7	2,9	-0,2
Bank och försäkringar	K	2,5	2,4	0,0
Fastighetsverksamhet	L	2,3	0,8	1,6
Företagstjänster	M-N	2,6	1,9	0,6
Offentliga myndigheter	(Inklusive HIO***)	1,3	0,1	1,0

Not: Årlig procentuell förändring. * I Ref22 ingår Textilindustrin i ett aggregat med Livsmedelsindustrin. I Ref 18 inkluderades Textilindustrin i aggregatet Annan tillverkning. ** I Ref22 ingår Avfallshantering i ett aggregat med Vatten och avlopp. I Ref18 var dessa branscher separerade. *** Hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO).

Angående branschspecifika antaganden ger Konjunkturinstitutet följande kommentarer för vissa branscher:

Bioraffinaderier

Branschen bioraffinaderier växer mycket kraftigt. Detta är en konsekvens av reduktionsplikten, som tvingar in mer biodiesel i diesel miljöklass 1 och därmed höjer efterfrågan på biodiesel kraftigt. Modellen innehåller ingen explicit begränsning på hur mycket en specifik bransch kan växa, och eventuella begränsningar i tillgången på råvaror till biodieselproduktion fångas inte med automatik av modellen. Siffrorna som avser bioraffinaderier ska därför tolkas med försiktighet.

Järn- och stålframställning

En alternativ produktionsteknologi för stål, till exempel av den typ som planeras inom det så kallade Hybrit-projektet, finns inte explicit representerad i modellen.

Cementtillverkning

Produktion av cement i Sverige antas fortsätta i linje med den historiska utvecklingen, det vill säga det finns ett implicit antagande att Cementa får tillstånd till fortsatt produktion under scenarioperioden.

Teknologier inom transportbranschen

Varken vätgas som drivmedel inom transportbranschen eller elvägar finns representerade som teknologier i modellen. Elbilar finns representerade, men inte eldrivna lastbilar.

Efterfrågan på elektricitet

Möjliga nya projekt som kan komma att öka efterfrågan på el betydligt är till exempel stålframställning inom Hybrit och H2 Green Steel, nya datacenter ("serverhallar") samt batteritillverkning till elbilar. Efterfrågan på el ökar i basscenariot men de nya produktionsanläggningarna/-teknologierna modelleras inte explicit i EMEC.